

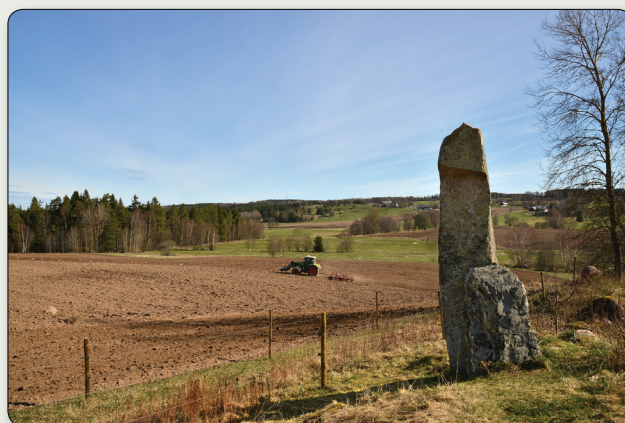
BREDESTADSDALEN

Sankängarna i Bredestadsdalens botten och den bördiga jorden i sluttningarna gav upphov till det mosaikpräglade landskapet där åker växlar med betesmark och skogsdungar. Sankängarna är sedan länge utdikade, men gårdarna och deras inägor ligger i dag i ungefär samma läge som för 200 år sedan. Längs dalens sida finns gravar från bronsålder och järnålder och över dalens bördighet vakar den för Småland unika fallosformade stenen. Stenen är placerad utmed den äldre vägsträckningen som löpte från höjderna vid Aneby gård och ner mot dalens botten.

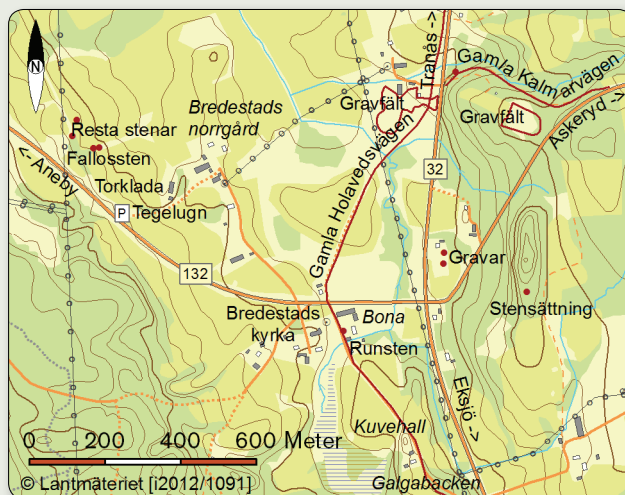
Längst ner i dalen ligger kyrkbyn på Bonas ägor. Här finns en runsten och längre norrut ett gravfält från runstens tid, yngre järnålder. Vid Bona har arkeologer också hittat ett vikingatida långhus. Vid gravfältet korsades två viktiga vägsträckningar: östra Holavedsvägen mot Eksjö och den väst-östliga sträckningen mellan Jönköping och Kalmar.

Från historiska källor och äldre kartor kan vi ana konturerna av en medeltida mäktig storgård i dalen med spridda underligganden gårdar. Från 1300-talet vet vi att Norra Vedbo häradsting hölls i Bredestad. En idag försvunnen järnåldersgrav, en domarring, gav upphov till sägnen om att tinget hölls vid domarringen intill bergsklacken Kuvhall.

Vid Bredestad gård kan vi i den äldsta kartan från 1734 se två tegelugnar. Dessa drevs av bönderna i Bredestad fram till 1700-talets slut då adeln tog över ansvaret och inkomsten från tegelugnarna. Leran till tegelbränningen hämtades i närområdet. Det bör ha funnits gott om lämpliga leror för under sent 1700-tal och fram till 1800-talets slut var tegelframställning vida spritt i bygderna kring Bredestadsdalen. I dag finns en brännugn och en torklada för tegel, troligen från 1700-talets slut, vid Bredestads norrgård. Gästgivaregården vid Bona är från sent 1700-tal.

Den resta fallosstenen vid den gamla vägsträckningen. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE I

HITTA HIT

3 km SÖ om Aneby, nära vägkorsningen Lv 132. och Rv 32 (mellan Tranås-Eksjö).

Koordinater:

Bredestads kyrka:
N 6408317 / E 491336
(SWEREF 99 TM) // N 57°
49' 0,096", E 14° 51' 15,163"
(WGS84)

Det gamla tegelbrukets torklada till vänster och tegelugn till höger. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 ▪ www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgårdar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

